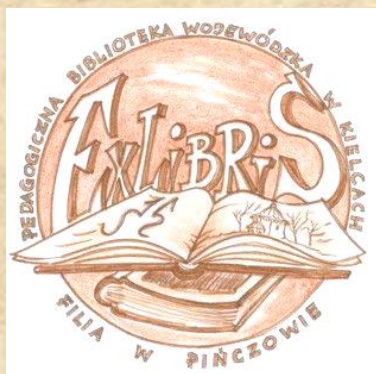

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach

Filia w Pińczowie

Rodzina

15 maja – Międzynarodowy Dzień Rodzin

**AUTOR: ROBERT
KARPIŃSKI**

Pińczów 2021

Spis treści:

1. Dzień Rodziny
2. Definicja rodziny
3. Fazy rozwoju
4. Struktura
5. Role w rodzinie
6. Więzi
7. Funkcje rodziny
8. Rodzaje rodziny
9. Wzory życia
10. Rodzina w kryzysie

Rodzina

Rodzina jest pierwszym i podstawowym środowiskiem życia dziecka. Od rodziny zależy jak dzieci radzić będą sobie z różnorodnymi sytuacjami życiowymi i jakimi członkami społeczeństwa będą. Rodzina ma ogromny wpływ na wychowanie przyszłych pokoleń.

Rodzina

15 maja obchodzimy Międzynarodowy Dzień Rodzin. Święto zostało ustanowione przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 20 września 1993 r. (rezolucja nr 47/237).

Celem obchodów jest pogłębienie świadomości społeczeństwa na temat problemów rodziny.

Definicja

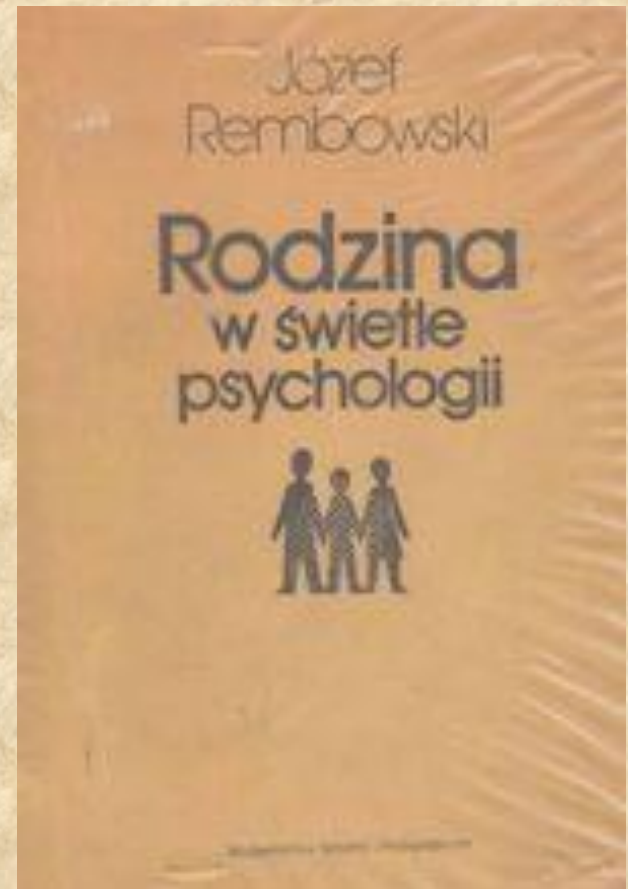
Rodzinę określamy jako grupę bliskich sobie ludzi, połączonych określonego rodzaju wspólnotą: formalną, majątkową, terytorialną.

Powszechnie jest to grupa osób składająca się z mężczyzny, kobiety związanych małżeństwem, z ich potomstwa (własnego lub adoptowanego) oraz w niektórych przypadkach z osób innych, najczęściej najbliższych.

Opis

Rodzina jest integralną częścią społeczeństwa i naturalnym środowiskiem każdego człowieka. Tam realizuje się proces wychowania i rozwoju, głównie młodego pokolenia. Rodzina tworzy granice zewnętrzne (od innych) i wewnętrzne (między członkami rodziny lub jej częściami).

Fazy rozwoju

Rodzina zmienia się i przechodzi przez różne fazy rozwojowe. Każda z faz ma różne cechy i specyfikę związaną z zadaniami, strukturą, wzorami zachowań i interakcjami. Fazy pokazują na jakim etapie rozwoju jest rodzina. Wyróżnia się 7 faz rozwoju.

Fazy rozwoju

Faza małżeńska
pierwotna – istnieje od zawarcia małżeństwa do momentu urodzenia dziecka. Występują w niej role męża i żony.

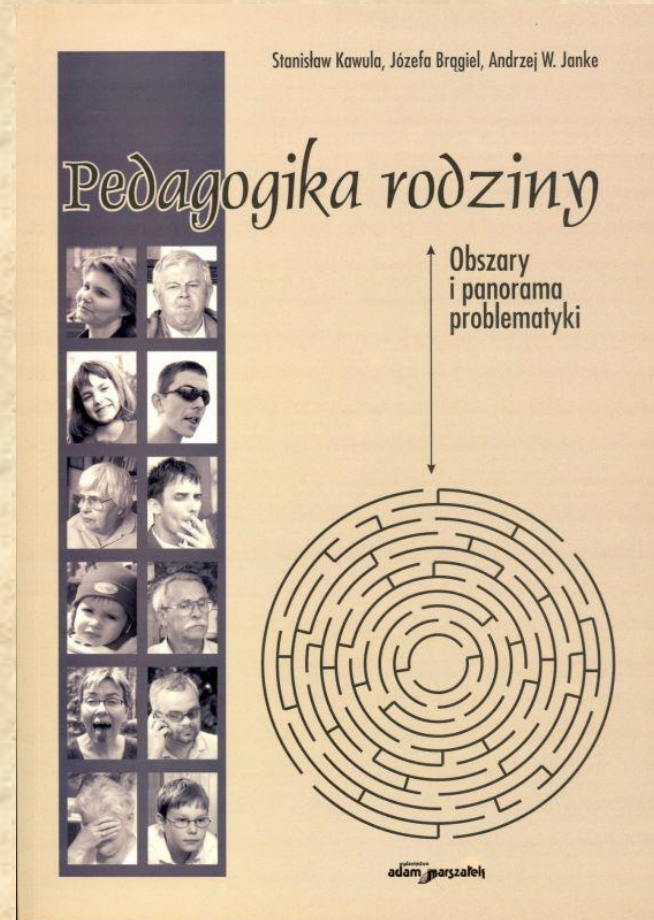

Fazy rozwoju

Faza rodzicielska okresu przedszkolnego

– trwa od urodzenia
dziecka do chwili, gdy
pójdzie ono do szkoły.

Do roli męża i żony
dochodzi rola
rodzicielska.

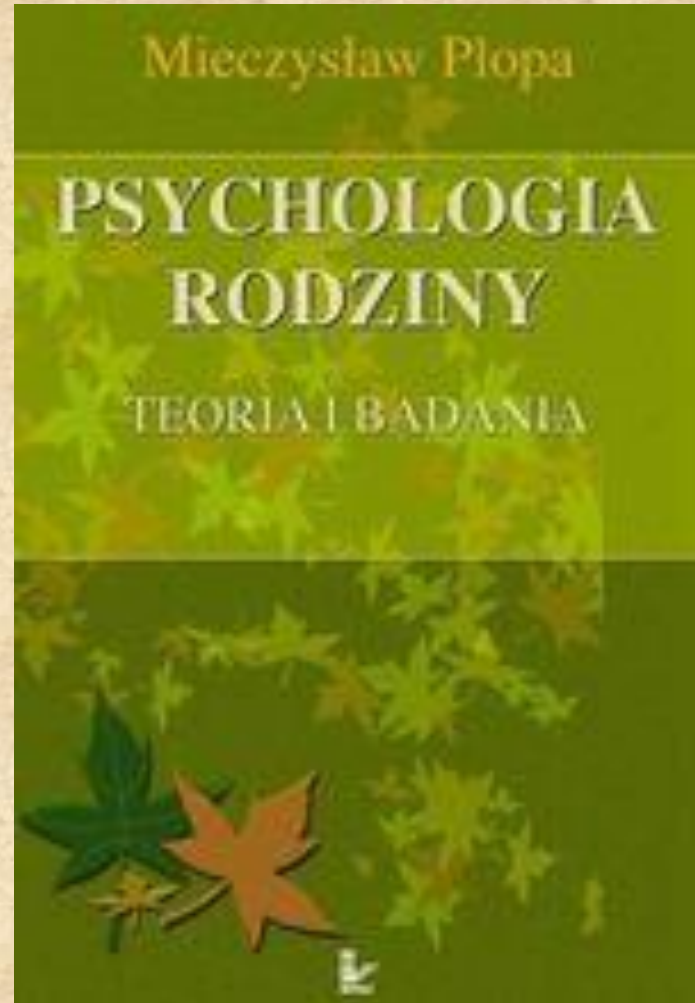

Fazy rozwoju

Faza rodzicielska okresu szkolnego

– trwa do okresu dorastania. Pojawia się nowa rola – ucznia.

Rodzice mają zadania związane z rozwojem dziecka.

Fazy rozwoju

**Faza rodzicielska
związana z dorastającym
dzieckiem.**

Dorastające dziecko
uniezależnia się
psychicznie od rodziców.
Zmieniają się też rodzaje
relacji - z asymetrycznych
na relacje oparte na
wzajemności.

Fazy rozwoju

**Faza rodzicielska
z jednym usamodzielnionym
dzieckiem i innymi dziećmi
pozostającymi z rodzicami.**

Fazy rozwoju

Faza małżeńska wtórna –
kiedy dzieci już są
samodzielne i małżonkowie
pozostają sami w domu
rodzinnym.

Fazy rozwoju

Faza małżeńska emerycka –
kiedy przynajmniej jeden
z małżonków lub obydwaj
przechodzą na emeryturę.

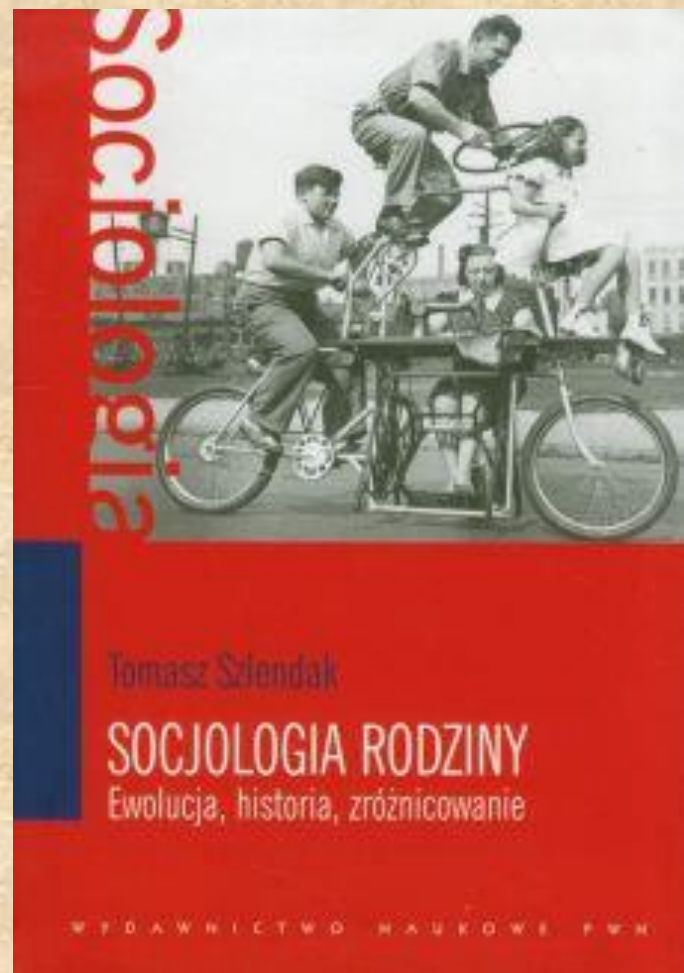
Struktura

W momencie, gdy opisujemy strukturę rodziny wymieniamy zazwyczaj rodziców, dzieci, dziadków i dalszych krewnych. Członkowie traktowani są jako elementy grupy. Zachowanie jednego z nich oddziałuje na innych i odwrotnie. Definicja struktury to zespół funkcjonalnych wymagań, które jedna z osób ma wypełnić i oczekiwań jakie występują wobec tej osoby. Na przykład określenie „głowa rodziny” to nie tylko nazwa, ale pewne oczekiwania jakie się wiążą z takim określeniem. Gdy ktoś podejmuje kluczowe decyzje, nie boi się wziąć odpowiedzialności na siebie.

Struktura

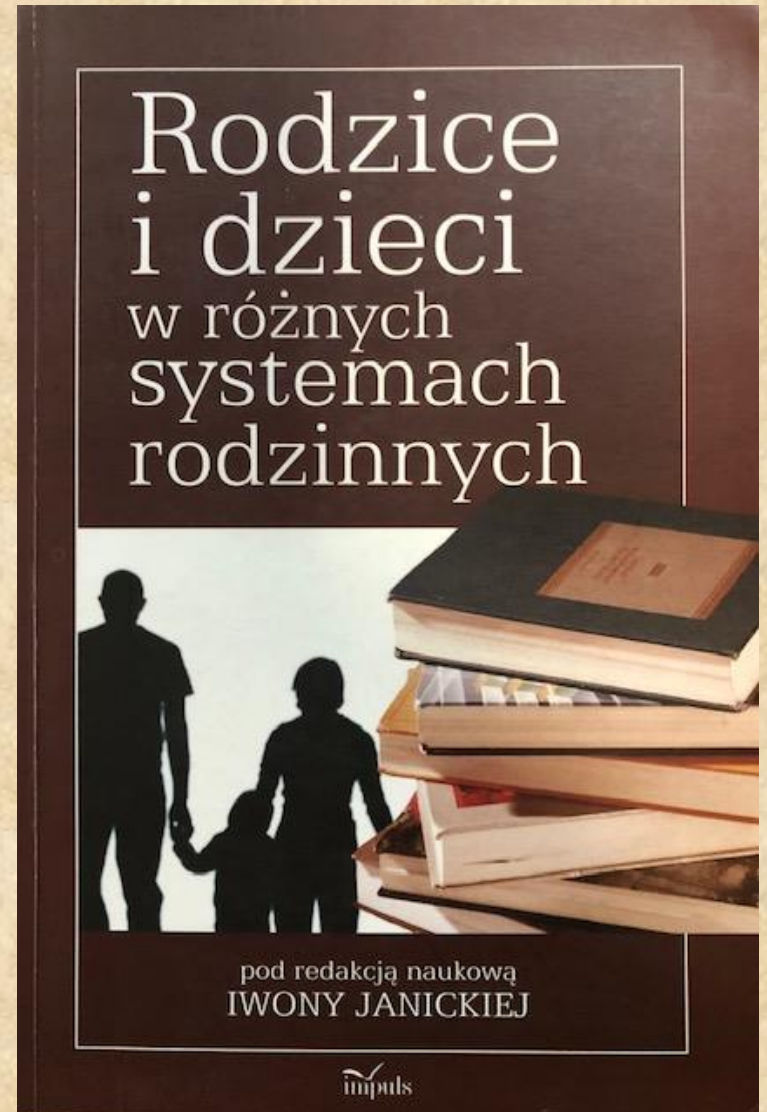
Strukturę tworzą aspekty:

- psychologiczny – oparty na więziach emocjonalnych
- społeczny – oparty na pozycjach społecznych,
- kulturowy – obejmujący zasady regulujące życie rodzinne, normy i wzory,
- demograficzny – obejmujący liczebność grupy, rodzaj pokrewieństwa.

Role

Źródłem zachowań członków rodziny są role i pozycje w rodzinie. Role rodzinne są trwalsze niż społeczne. Każdy członek ma swoje miejsce i swój wkład w rozwój rodziny. Najważniejsza jest równowaga sił. O tym, czy rodzina dobrze funkcjonuje nie decydują pełnione role, ale bardziej ich dopasowanie do siebie.

Role

Rola matki – akceptuje dziecko bezwarunkowo, kocha swoje dziecko za sam fakt jego istnienia.

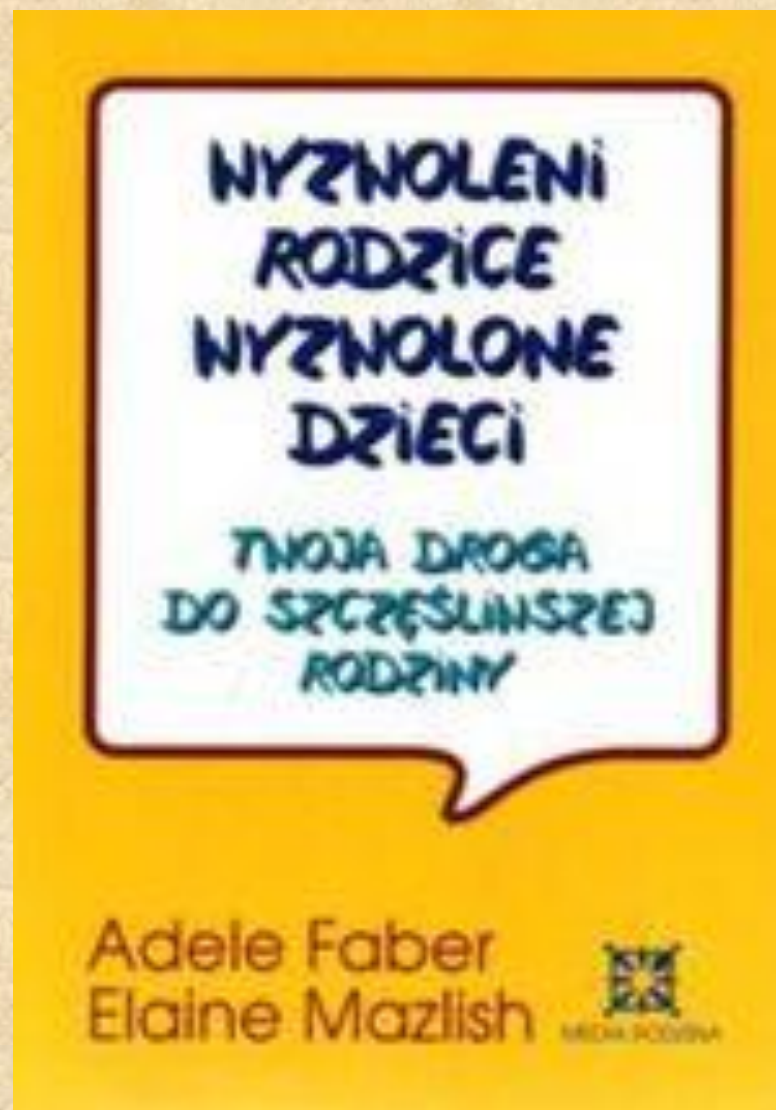
Rola ojca – reprezentuje świat myśli, przedmiotów stworzonych przez człowieka, świat prawa, ładu i dyscypliny, podróży i przygody. Uczy dziecko, wskazuje mu drogę.

Rola dziecka – zależy od uwarunkowań kulturowych, struktury rodziny, wieku dziecka i jego pozycji w rodzinie.

Role rodziny

Wyróżniona 5 typów ról istotnych dla prawidłowego funkcjonowania rodziny:

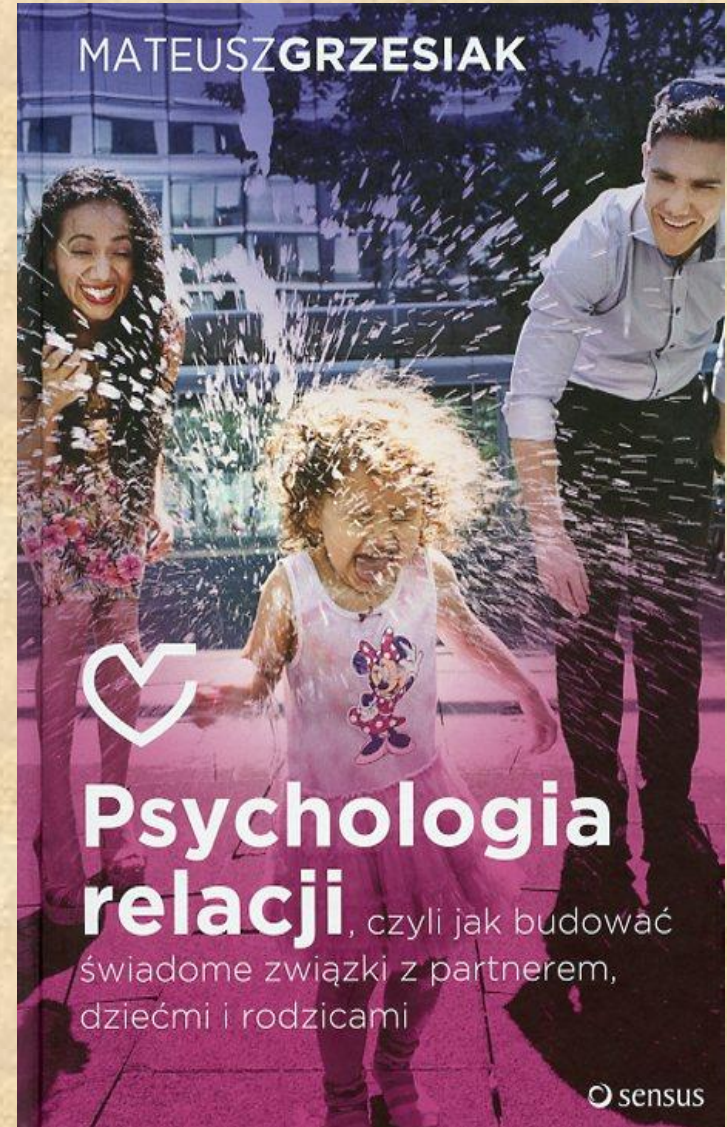
- zagwarantowanie zasobów,
- wychowanie i wsparcie,
- kształtowanie umiejętności życiowych,
- zarządzanie systemem rodzinnym,
- zapewnienie satysfakcji życiowej małżonków.

Więzi

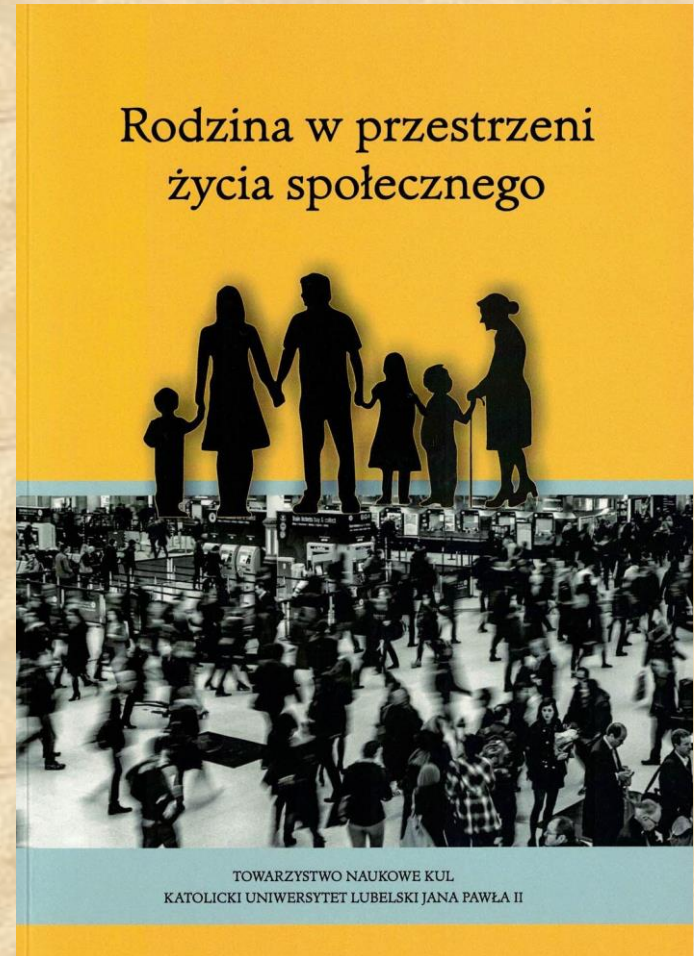
Wpływ na to czy rodzina jest spójna mają trzy rodzaje więzi:

- strukturalno-przedmiotowa, oparta na rolach i zadaniach w rodzinie,
- osobowa, oparta na sferze intelektualnej i emocjonalnej,
- kulturowa, oparta na tych samych normach, wartościach, wzorcach.

Rodzina – funkcje

W związku z faktem wypełniania pewnych zadań i wymagań na rzecz społeczeństwa i poszczególnych członków rodziny można wyróżnić kilka charakterystycznych funkcji. Funkcje te to działania skierowane na określony cel.

Rodzina - funkcje

Można wyróżnić następujące funkcje:

- prokreacyjną – służącą podtrzymaniu ciągłości społeczeństwa,
- gospodarczą – służącą zapewnieniu członkom rodziny środków niezbędnych do egzystencji i rozwoju,
- opiekuńczą – zapewniającą pomoc w określonych sytuacjach życiowych poszczególnym członkom.

Rodzina - funkcje

- socjalizacyjno-wychowawczą – służącą przekazywaniu członkom rodziny wartości kulturowych i wprowadzającą ich w życie społeczne,
- integracyjno-kontrolną – służącą organizacji życia wg pewnych reguł postępowania oraz dyscyplinującą poprzez cykliczne święta rodzinne i rytmy dnia.
- rekreacyjno-towarzyską – służącą zagospodarowaniu członkom czasu wolnego, organizacji wypoczynku i rozrywki.

Rodzina - rodzaje

Można wyróżnić kilka rodzajów rodzin. Wszystko zależy od tego wg jakich kryteriów dokonamy podziału np. ze względu na organizację rodziny:

- rodzina małżeńska nazywana też nuklearną – mąż, żona i ich dzieci, najczęściej dwojga, ale też jednego z rodziców,
- rodzina poligamiczna – kilka związków małżeńskich (najczęściej jednego mężczyzny z kilkoma kobietami) połączonych w jedną zbiorowość rodzinną,
- rodzina poszerzona, wielopokoleniowa – dwie lub więcej rodziny nuklearne, podporządkowane jednemu ośrodkowi władzy np. ojca lub dziadka.

Rodzina - rodzaje

Innym kryterium jest źródło utrzymania.

- rodzina chłopska – zamieszkująca jedno gospodarstwo wiejskie i czerpiąca z niego główny dochód utrzymania,
- rodzina robotnicza – utrzymująca się z pracy fizycznej,
- rodzina rzemieślnicza – utrzymująca się z własnego warsztatu rzemieślniczego,
- rodzina inteligencka - od rodziny robotniczej i rzemieślniczej różni ją tylko charakter pracy. Źródło utrzymania stanowi praca umysłowa.

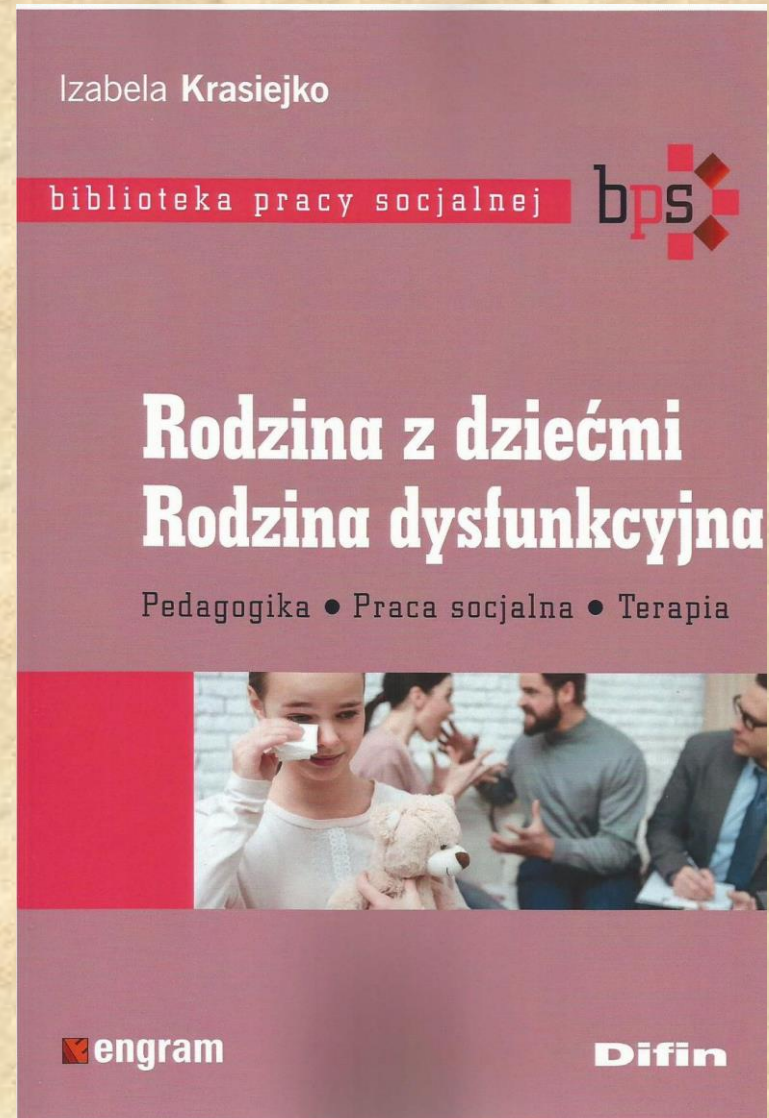
Rodzina - rodzaje

Mimo, że za rodzinę uznaje się według definicji grupę opartą na formalnie zawartym małżeństwie, w którym jest co najmniej jedno dziecko obojga rodziców, ale występują też inne formy związków i dlatego coraz częściej dopuszcza się inne rodzaje. I tak możemy wyróżnić takie rodzaje jak:

- rodzina pełna – rodzice i ich potomstwo,
- rodzina zrekonstruowana - jedno z małżonków jest biologicznym rodzicem wychowywanego dziecka,
- rodzina adopcyjna – dziecko zostało adoptowane, nie jest związane biologicznie z rodzicami,

Rodzina – rodzaje

- rodzina zastępcza – dzieckiem opiekują się osoby spokrewnione (ale nie rodzice biologiczni) lub nie spokrewnione z dzieckiem,
- rodzina niepełna – pozbawiona z różnych przyczyn jednego z rodziców.

Rodzina - rodzaje

Rodzina niepełna może też nosić znamiona rodziny rozbitej lub rodziny samotnych osób. Wszystko zależy od tego, w jaki sposób doszło do utraty jednego z rodziców. W rodzinie rozbitej na skutek rozwodu, separacji lub porzucenia rodziny. W przypadku rodziny samotnych osób (matek lub ojców) wpływ mają przypadki losowe lub podjęte świadomie decyzje co do zachowania stanu wolnego.

Rodzina – rodzaje

Jednym z kryteriów podziału może być wielkość rodziny i można tu wyróżnić dwa takie rodzaje:

- rodzina mała – rodzice i jedno lub dwoje dzieci,
- rodzina duża – rodzice i więcej niż dwoje dzieci.

Rodzina – rodzaje

Alternatywnymi rodzajami rodziny są:

-kohabitacja (konkubinat),
czyli życie bez formalnego
zawarcia związku małżeńskiego,

Wzory życia

Wzory życia każdej rodziny opierają się na jej kształcie, strukturze, systemie wartości. Wszystko to kształtowane jest przez społeczność w jakiej dana rodzina żyje, jej kulturę, tradycję, religię oraz warunki społeczno-ekonomiczne i prawno-ustrojowe.

Wzory życia

Można wyodrębnić dwie koncepcje wychowania: w oparciu o religię i laicką. Pierwsza związana jest z wyznawaną przez małżonków religią. W przypadku Polski jest to najczęściej chrześcijaństwo rzymskokatolickie, chociaż mogą też być inne wyznania chrześcijańskie lub inne religie niechrześcijańskie. W obecnych czasach wychowanie chrześcijańskie coraz bardziej wypiera koncepcja wychowania laickiego. Początki tej koncepcji sięgają czasów reformacji i rewolucji francuskiej.

Rodzina w kryzysie

Można wyróżnić cztery odmiany kryzysu rodziny: rozwojowy, incydentalny, endogeny i przewlekły.

- kryzys rozwojowy jest przewidywalny i normatywny. Jest łatwy do pokonania, nie wymaga wspomaganie zewnętrznego.
- kryzys incydentalny jest przypadkowy i silnie traumatyczny. Wymaga odpowiednich form pomocy i wsparcia.
- kryzys endogeny pojawia się w wyniku kumulacji sytuacji trudnych, z którymi jednostka nie potrafi sobie poradzić,
- kryzys przewlekły występuje, gdy pojawiają się problemy i jednostka nie może liczyć na żadne formy wsparcia.

BIBLIOGRAFIA:

1. Dialog w rodzinie / Marian Śnieżyński. - Kraków : Akademia Ignatianum : Wydawnictwo WAM, 2012. - 265 s. : il. ; 23 cm.
2. Elementarne pojęcia pedagogiki społecznej i pracy socjalnej / red. nauk. Danuta Lalak i Tadeusz Pilch. - Warszawa : "Żak", 1999. - 367 s. ; 24 cm.
3. Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku. T. 5, R-St / [red.prowadzący Encyklopedii Ewa Różycka ; red.nauk.Grażyna Dryżałowska [et al.] - Warszawa : "Żak" , 2006. - 1124,6 s. : fot.,tab. ; 24 cm.
4. Encyklopedia socjologii : [T.].3, O-R / kom. red. Zbigniew Bokszański [et. al. ; red. nauk. Henryk Domański et. al.]. - Warszawa : Oficyna Wydawnicza, 2000 - 361, [2] s. ; 28 cm
5. Psychologia rodziny / redakcja naukowa Iwona Janicka, Hanna Liberska. - Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2014. - 682 strony : il. ; 25 cm.
6. Rodzina a osobowość / Maria Ziemska. - Warszawa : "Wiedza Powszechna", 1975 - 213, [3] s. : il., tab. ; 20 cm. (Omega : biblioteka wiedzy współczesnej ; 281.)
7. Rodzina i jej wspomaganie : (wypisy wybranych tekstów z pedagogiki społecznej i opiekuńczej z lat 1990-2004) / Bożena Matyjas. - Kielce : Wydawnictwo Uczelniane Wszechnicy Świętokrzyskiej, 2005. - 355 stron ; 21 cm. (Prace Wszechnicy Świętokrzyskiej, ISSN 1234-7064 ; 93)
8. Rodzina w kryzysie : studium resocjalizacyjne / Beata Maria Nowak. - Wyd. 1 - 2 dodr. - Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2012. - 359, [1] s. : il. ; 24 cm.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ